

Proletarec

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

Owned and published by—Lastnik in izdajatelj: JUGOSLOVANSKA DELAVSKA TISKOVNA DRUŽBA (So. Slavic Workmen's Publishing Co.) Chicago, Ill.

ŠT. (NO.) 596.

CHICAGO, ILL., dne 12. febr. (February 12) 1919.

LETO (VOL.) XIV.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone, Lawndale 2407

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907,
at the post office at Chicago, Ill., under the
Act of Congress of March 3rd, 1879.

IZHAJA VSAKO SREDO

Naročnina—Subscription Rates:
United States and Canada: \$2.50 vse leto (per
year) \$1.50 pol leta (half year.) Foreign
Countries: \$3.50 za leto (per year), \$2.50 pol
leta (half year)

Socialistična konferenca.

V Bernu v Švici zboruje mednarodna socialistična konferenca, ki ima nalogo, da poizkusi nanovo organizirati tekono vojno precej razdrobljeno delavsko Internacionalo. Ta zbor ima opraviti z velikimi težavami in pesimisti mu prerokujejo popoln neuspeh. Mi sicer nismo preveč sangvinistični, mislimo pa vendar, da se črnogledi nekoliko motijo.

Seveda je treba imeti ves položaj pred očmi in se varovati prevelikih nad. Tudi socialistična konferenca ne more delati čudežev; tisti preglasni preroki, ki so v prebujnem navdušenju radi slikali socializem kot nekakšno nadnaravno silo in socialiste kot čudodelce, so s svojo najboljšo voljo več škodovali socializmu, kakor koristili. Za nič ne more biti proletariat Marksu in njegovim tovarišem in naslednikom tako hvaležen, kakor za to, da so znanstveno determinirali družabne zakone in s tem podali modernem socializmu znanstven značaj. Znanost je pa stvar razuma in hladnokrvna treznost je njen neizogiben atribut. Treznost je enako potrebna tudi v praktičnem socialističnem delu in od njega se morejo pričakovati le tisti uspehi, ki jih razum lahko spozna po skrbnem odtehtanju sil in njih primerjanju na obeh v socialnem boju stoječih strani. To izključuje vsako čudovitost, in čim bolj se sprijaznimo s tem, da je absolutno treba računati z dejstvi in da so vse špekulacije, ki skušajo nadmodriti razvojne zakone, neplodne, tem več razočaranj si prihranimo.

Vojna je ustvarila kaos v razmerah vsega sveta. To je naraven produkt take razdejavajoče sile, kakršna se javlja vojni, in faktični položaj na vseh koncih in krajih nam potrjuje to. Tudi tam, kjer bi bilo pričakovati največ harmonije, je ni. Zaveznike je spajal mogočen skupni interes, da premagajo centralne sile; bilo bi torej misliti, da bo med njimi največja sloga in najtrdnjejše edinstvo. Toda ko je bil dosežen skupni cilj, ki je nujno tlačil vse druge v ozadje, so se začela kazati tudi med njimi interesna nasprotja, in včasih so vesti, ki prihajajo iz Pariza, tako vznemirjajoče, kakor da se tuintam že pripravljajo novi konflikti.

Le površno sodeči ljudje se morejo čuditi takim pojavom. Realnemu uvaževanju vseh razmer ni nikdar moglo ostati skrito, da je ves naš svet poln različnih interesov, in kjer so take razlike, morajo biti tudi nasprotja. Skupni interesi jim začasno lahko vzamejo ostrino in jih zakrijejo, ali kar je zakrito, še ni

uničeno. Nasprotja, ki eksistirajo, se morajo tudi ob tej ali oni priliki pokazati.

Svetovna vojna se je tudi delavske Internacionalne doteknila s trdo roko. Če se zamislimo v kaos, ki ga je ustvarila sploh po vsem svetu, v vseh razmerah, se pač ne smemo čuditi, da ni prizanesla socialistični organizaciji. To seveda ni razveseljujoče ali povzbujajoče dejstvo, ali tudi obupati ni treba zaradi tega. Dejstva je enostavno treba spoznati. Tisočkrat ponavljana vprašanja, zakaj da je tako in zakaj ni drugače, in kako se je moglo kaj takega zgoditi, spremljana z globokimi vzdihmi in zmajevanjem glave, pristajajo bolj otrokom, kakor zrelim ljudem, ki hočejo zavedno igrati svojo vlogo v drami človeštva. Opravičena so taka vprašanja, če imajo namen, da se iz spoznanja preteklosti kaj naučimo za bodočnost; če so pa le izraz tarnanja in netečnosti, so nezmisljena.

Vojna je naredila zmedo v Internacionali in povzročila razpoke, ki se zde nezaceljive. Ali pa je vojna dokazala, da je bila ideja Internacionalne zmota?

Marsikaj se je v tej dobi skrajno razdraženih strasti zazdelo razpočeno in razpočeno za vse čase; ali dasi še vedno vladajo silni antagonizmi in besna sovraštva, naznanja življenja že svoje višje potrebe in kaže, da se jim bodo strasti morale umakniti. V Parizu razpravljajo o ligi narodov. Zelo nepopolni so načrti, ki jih objavlja brzojav; močno so oddaljeni od one idealistične zveze, ki jo je razglašal predsednik Wilson. Ali jedro ideje sprejemajo vsi, in tisti, ki nimajo povsem jasnih pojmov o zakonih solidarnosti, dobivajo vsaj slutnjo, da postaja nekakšna mednarodna skupnost od dne do dne bolj neizogibna. Liga narodov pa more tedaj postati uspešna, če obseže vse narode sveta. Danes se lahko govori o preizkušnji za Nemčijo in o drugih omejitvah; ali če se stvar sploh vzame resno, se je treba že danes hočeš nočeš sprijazniti z dejstvom, da se mora liga brezpogojno razviti v popolno mednarodno zvezo in da se morajo današnja sovraštva pokopati jutri. Tudi Nemci in Francozi bodo prejalislej morali postati prijatelji.

In delavska Internacionala? Vsakovrstne nove teorije slišimo o socialnem boju in gigantični eksperimenti se delajo na tem polju. Ali dejstvo ostane neizpremenjeno, da imajo delavci vsega sveta skupne interese, dokler sploh obstoje razredi. Ta skupnost

interesov zahteva mednarodno solidarnost in zato ima ideja socialistične Internacionale danes enako vrednost in važnost kakor pred vojno.

Kdor spoznava to resnico, mora delati za tem, da se delavsko solidarnost udejstvi. Socialistična konferenca v Bernu ima tak namen. Dosegla ga ne bo. Že po njeni sestavi je videti, da se švicarska konferenca zelo razlikuje od mednarodnih socialističnih kongresov, ki smo jih poznali izza ustanovitve druge Internacionale. Iz nekaterih dežel niso zastopane posamezne delavske stranke, drugod so izostali celi narodi. Bojševiki popolnoma ignorirajo konferenco in sklicujejo poseben kongres. Nekaterim frakcijam je konferenca premalo radikalna, drugim preveč. Ostre debate so karakterizirale začetek zborovanja.

Nepopolna konferenca ne more postaviti nobene popolne Internacionale na noge. Ali potreba Internacionale obstaja in če ni mogoče ustvariti vsega, je treba storiti, kar je mogoče.

Izza udarcev, ki jih je dobila stara Internacionala od zunaj in od znotraj, bo treba težkih naporov, da dobi solidarnost delavskih interesov svojo organsko obliko. Kako dolgo bo treba le premagovati ovire, se ne more prerokovati; končni uspeh pa vendar mora priti in vsako delo, ki je potrebno v ta namen, se mora opraviti.

Če je za to treba bojev med različnimi strujami, se mu ni ogniti. Solidarnost ni nič vredna, če se le eni deli bodisi zaradi ljubega miru ali pa zaradi "skrajšanja poti" podvržejo drugim. Včasih je ločitev najprimernejše sredstvo za doseganje boljše skupnosti. Samo zamolčavanje nasprotij ni koristno nikjer, tudi v socialističnih vrstah ne. Manjše razlike mišljenja se morajo zaradi višjih interesov tolerirati, kajti nobena organizacija na svetu ne bi bila mogoča, če bi se v vseh podrobnostih zahtevala brezpogojna sloga. Kjer pa segajo nasprotja v načela, se mora izvršiti preizkušnja, katero je pravo in katero ni; tu se prihaja le z bojem do pravega spoznanja.

Prejaslislej pa mora na vsak način priti do tega. Mogoče je, da bo tudi iz benske konference izviral boj. Nasprotniki ga bodo veselili in se bodo škodoželjno rogali. Socialistični živci ostanejo zaradi tega lahko mirni. Buržvazija je številno manjša od proletariata, pa vendar je njenih strank in strančič več kakor proletarskih. Umstveni boji med delavskimi strujami ne morejo dajati buržvaziji niti tolažbe, kajti končni njihov rezultat mora biti izjasnitev, in na njem podlagi vstane popolna delavska Internacionala — če ne danes, pa jutri, če ne jutri, pa pojutrišnjem. Tedaj bo ogromna večina ljudstva na eni, neznatna manjšina pa na drugi strani; in tedaj ne more rezultat biti dvomljiv.

Woolworth Co., ki ima po deželi celo vrsto 5 in 10 centovskih trgovin, je imela lani 98,092.258 dol. dohodkov, to je za 9,083.491 več, kakor leta 1917. Čisti dobiček se je zvišal za 16 odstotkov. Koliko dela so lastniki kompanije opravili, da bi bil ta milijonski profit opravičen? A kakšne so plače prodajalk v teh trgovinah?

"Stavka buržvazije."

Te dni je prišla iz Nemčije navidezno zelo čudna vest. Poročilo pravi, da je v Duesseldorfu vsa buržvazija stopila v stavko. Če se pogleda stvar natančneje, tedaj pač opazimo, da so tisti, ki so baje stopili v stavko, železniški, poštni, brzojavni, telefonski uradniki in uslužbenci, bankirji, odvetniki, zdravniki in učitelji. To daje stvari takoj nekoliko drugačnega lica. Na taki podlagi se ne more govoriti o stavki buržvazije, kajti temu razredu pripada le majhen del onih, o katerih pravi poročilo, da so stopili v stavko.

Ne glede na to je pa zadeva važna in zanimiva. Glavno vprašanje pri tem je to, kakšen pomen ima za delavstvo ne le v tem trenutnem vprašanju, ampak v njegovem socialnem boju sploh.

Stavka buržvazije ne bi bila pravzaprav nič novega. Odkar imamo organizirano delavsko gibanje, se je taka reč že večkrat ponovila, le da je v splošnem znana pod drugim imenom. Da pa dobimo jasnost tudi o tem, je treba, da si razbistrimo nekatere pojme, ki se posebno v časnikarstvu jako radi mešajo, vsled česar nastaja v socialnih razpravah zmeda brez konca in kraja.

Izraz "buržvazija" je z besedo "meščanstvo" netočno preveden. Meščan je v francoščini "bourgeois", meščan je pa tudi "citoyen"; a med obema besedama je velika razlika v pomenu. Tudi delavec je lahko meščan; nikakor pa ne more biti "buržva". Če je rojen v mestu in živi tam, je meščan; če je meščanstvo posebna pravica, kakor je res v različnih krajih, si marsikateri delavec lahko pridobi pogoje zanjo. Nikakor pa ne more delavec postati buržva, ne da bi pri tem izgubil svoj delavski značaj.

V sociološkem smislu obsega buržvazija podjetniški razred. Ni pa popolnoma identična s kapitalističnim razredom, kajti podjetnik je lahko prav majhen posestnik; lahko je celo le posestnik po imenu, kajti marsikdo ima svojo delavnico ali trgovino tako obremenjeno, da ni v resnici nič njegovega, pa je vendar podjetnik. Po tem je buržvazija sama razdeljena v veliko in malo; Rockefeller spada v prvo, kakšen krojaški mojster, ki dela sam ali z enim, dvema pomočnikoma, pa v drugo. Samostalnost, bodisi fiktivna ali pa navidezna, je pogoj, da uvrščamo koga v buržvazijo.

Kako more ta razred štrajkati? Stavkati se pravi svojevoljno ustaviti svoje funkcije. Buržvazija je lastnica podjetij. Ona lahko ustavi delo v njih, če jih zapre. Drugi faktor, ki je za opravljanje dela potreben, delavski razred, ostane tedaj brez produkcijskih sredstev. Tak proces imenujejo izpor, lock-out; njega učinek je enak, kakor če zaštrajkajo delavci, lastniki delovne moči, brez katere mora produkcija prav tako zastati kakor brez produkcijskih sredstev.

Te metode so se zlasti velekapitalisti dostikrat poslužili in zato lahko pravimo, da ni štrajk buržvazije nič novega.

Kar se godi v Duesseldorfu, če se sme verjeti poročilom, je nekaj povsem druzega. Brzojavni, železniški, poštni uslužbenci, učitelji niso nikakršna buržva-

zija. Pri zdravnikih, odvetnikih in podobnih poklicih je to vprašanje, ki se more le v vsakem slučaju posebej rešiti. Zdravnik, ki ima veliko ordinacijo, se poslužuje nekaterih asistentov, izvršuje svojo profesijo kot podjetje, ima svoj kapital in ga lepo povečava, je buržva; zdravnik v kakšni bolnišnici, ki je odvisen od omejene stalne plače in ima več dela kakor za služka, ni buržva, temveč uslužbenec podjetja.

Večina tistih, o katerih pravi poročilo iz Duesseldorfa, da so šli na stavko, ne pripada buržvaziji, temveč delavskemu razredu, četudi bi bili nemara vsi užaljeni, ako bi jim kdo dejal, da so delavci. Nekateri med njimi so duševni delavci, o drugih se niti to ne bi moglo posebno odločno trditi. Meja med ročnimi in duševnimi delavci se sploh ne da točno začrtati in tega poskusa niti treba ne bi bilo, če ne bi bila človeška ničemurnost kljub vsem lepim besedam o bratstvu in enakosti tako velika, da se zdi večasi kar nepremagljiva. Njen boter je pomanjkanje mišljenja. Marsikdo bi sam pred sabo rad veljal za kaj "boljšega", za kaj "višjega" in če doseže to v svoji domišljiji, se mu zdi, da je tudi za druge nekaj več. Biti delavec smatra za poniževalno; z naslovom intelektualca se čuti povzdignjenega. V ta namen se ustanavljajo kaste, ki nimajo v resničnosti nobenega pomena. Mož, ki dela v banki ali na pošti, noče veljati za delavca; saj ne stoji pri mašini, ne hodi v jamo, ni rokodelski pomočnik! Z vprašanjem, od česa živi, ga pač lahko spravite v kot; kajti naj se zvija, kolikor se hoče, naposled bo vendar moral priznati, da je njegovo delo vir njegove eksistence. In če se bo izgovarjal s kvaliteto svojega dela, mu lahko dokažete, da je med čevljarjevim in zidarjevim, med klučavničarjevim in vrtnarjevim delom tudi velika razlika, pa se vendar ne more iz tega izvajati, da ne pripadajo vsi skupaj delavskemu razredu.

To pa je tisto, za kar gre v prvi vrsti, če se jemlje stvar socialno. Delavskemu razredu pripadajo vsi, ki žive od tega, da prodajajo svojo delovno moč. Kdor ima v tem zabavo, lahko klasificira v obsegu delavskega razreda aristokrate in plebejce in konstruira ogromno lestvo od cestnega pometača do mehanika in do vseučiliškega profesorja; ali mnogo smisla ni v tem in fakta, da obstoja delavski razred, ne ovrže s tem.

Če pa hočemo v tem razredu izvesti ločitev v "telesne" in "duševne" delavce, naletimo na mnogo več težav, nego bi se površno mislilo. Nobeno delo ni izključeno fizično in nobeno ne izključeno psihično. Eno se meša z drugim povsod in le o tem je mogoče govoriti, katera stran prevladuje v tem ali onem slučaju. Kar se imenuje duševno delo, se temelji na mišljenju. Res je, da je pri raznih delih potrebna razna porecija mišljenja, ali dasi skuša moderni kapitalistično tehnični sistem iz industrijalnega delavca napraviti živ mehanizem, se to vendar ne more popolnoma posrečiti in nobeno delo ni mogoče brez misli. Konjski hlapec opravlja zelo podrejeno službo; a vendar je zelo važno, da misli na krmo in vodo za žival in če ne bo nič mislil, kadar snaži kljuse, ga utegne kopito vražje spomniti na to potrebo. Marsikakšen pisar, ki se ponosno šteje med duševne de-

lavce, izhaja z veliko manjšo svoto misli in prepisuje bolj mehanično, nego more postopati rudar v jami. Nasprotno bo o govorniku komaj kakšen dvom, da je njegovo delo duševno — zlasti če ne žlobudra kakor papiga za drugimi; ali eksperimenti so dognali, da izda pri tem več fizične moči, kakor pri marsikaterem 'telesnem' delu v dvojnem in trojnem času. In zdravnik, ki izvršuje težko operacijo, mora fizični strani svojega dela posvetiti več pažnje kakor mehanik pri finem stroju.

Razlike so v stopnjah; vse te razlike pa ne odpravijo dejstva, ki se imenuje delo. In delavec je, kdor dela, seveda, kdor redno dela. Če pride komu v letih enkrat na misel, da naseka nekaj drv, ni vsled te izjeme postal delavec, prav tako kakor se ni proletarec prelevil v kapitalista, če postane enkrat muhast pa razpravi v eni uri, kar je zaslužil v štirinajstih dneh.

Sociološko je delavec, kdor živi od svojega dela, z drugimi besedami, kdor prodaja svojo delovno moč za svojo existenco, ne glede na to, kakšne vrste je ta moč.

Ločilne poteze kajpada niso povsod tako točne in jasne, kakor bi jih mogel svinčnik delati na papirju. Posameznik lahko združuje tudi dve socialni funkciji v sebi. Ravnatelj velikega trusta daje družbi svoje delo in dobiva plačo za to; obenem je pa lahko sam trustar, ima kapital vložen v podjetju in vleče profit iz njega. Kljub temu, da je uslužben in dela za plačo, ga vendar ne moremo uvrščati v delavski razred, ker pripada kapitalističnemu in ne more vsled tega šteti kot član nasprotnega, baš zato ne, ker je nasprotje med obema razredoma.

Razredna pripadnost se pa ne vjema vedno z razredno zavestjo. Pomanjkanje te zavesti opažamo še vedno med najbolj izrazovitim proletariatom, med ročnim industrijalnim in prometnim delavstvom. Čim bolj se življenski način kakšnega sloja približuje življenskemu načinu višjega razreda, tem večja je mikavnost, da se skušajo njega člani ločiti od svojega pravega razreda in ga zatajiti. Tudi fizični delavci nekaterih poklicev, v katerih so dosežene boljše plače, se navadijo živeti kakor buržvazija, vsaj kakor mala buržvazija, in to jih pogostoma zapeljuje, da se ji začno prištevati; tembolj razumljivo je to pri intelektualnih delavcih, zlasti če jim njih dohodki dovoljujejo nekoliko buržvazne razkošnosti.

Tako je delavski razred še sam v sebi zelo razdeljen in njega posamezni deli si v neštetih slučajih nasprotujejo. Sedanji boj v Duesseldorfu je v bistvu boj delavstva med seboj, pa naj se v časopisih označuje kakorkoli.

V Duesseldorfu vladajo takozvani Spartakoveci, neka nemška vrsta boljševikov. Omenjeni štrajk je naperjen proti tej vladi. Iz dosedanjih poročil ni povzeti, kakšne so pravzaprav zahteve teh štrajkarjev. Nikakor ni izključeno, da so buržvaznega značaja, dasi se to ne more trditi, dokler niso znane. Razne stroke, o katerih govore vesti, kakor n. pr. železničarji, poštni uslužbenci i. t. d. niso imele v Nemčiji še pred vojno nikakršne razredne zavesti. Pruska militaristična vzgoja je napravila iz državnih uslužben-

cev neke vrste birokratično kasto, ki je prezirljivo gledala na delavce. Koliko se je to izpremenilo tekem vojne, se more le ugibati.

Ali fakt, ki se mora priznati, je, da ima ta del delavstva enako sredstvo štrajka v rokah, kakor ostali delavski razredi. Še več. Tudi mnogo manjši krog delavcev, ki se doslej večinoma še ne priznavajo za delavce, se lahko posluži tega sredstva, n. pr. upravni in tehnični uradniki. In prav tako je treba priznati, da ustavi stavka tega osobja prav tako lahko podjetja, kakor masa ostalega delavstva. Take izkušnje so imeli boljševiki na Ruskem in velik del njihovega neuspeha je pripisati temu dejstvu.

Bila bi velika napaka, če bi zavedno delavstvo, ki se bojuje za svojo emancipacijo, prezrlo te možnosti. Le nepoštena demagogija more delavstvu dopovedovati, da ima tako, kakršno je, absolutno vse sposobnosti v sebi. Delavstvo mora poznati svojo moč, vedeti pa mora tudi, kaj mu manjka. Precenjevanje moči in podcenjevanje nasprotij in zaprek vodi v katastrofe in tako eksperimentiranje z delavstvom je brezvestno.

Neštetokrat smo naglašali, da si mora delavstvo pridobiti sposobnosti za doseg svojih ciljev. S tem ne mislimo ustvarjati nobene malodušnosti. Argumenti, ki obljubujejo osvoboditev delavskega razreda, so premočni, da bi bilo o njih dvomiti. O realiziranju socializma smo trdno prepričani, ker ga zahtevajo zakoni razvoja in interesi vsega človeštva. Toda imeti cilj je eno, najti pravo pot do njega je pa drugo.

Delavstvo ne more upravljati družbe, dokler nima vseh sposobnosti za to nalogo. Ali te sposobnosti si lahko pridobi. Vse te sposobnosti faktično obstoje, toda uspešne ne morejo biti, ker niso zbrane in organizirane. Treba je torej to delo opraviti. Treba je organizirati ves delavski razred tako, da bo obsegal vse sile, ki so potrebne za produkcijo, distribucijo in upravo. Obupati ni bilo, ko je bila zavednega proletariata komaj peščica; ko so velike mase neorganiziranega delavstva slepo sledile kapitalističnim veljakom in krušile vse napore zavednih tovarišev, ni bilo razloga za pesimizem; ni ga niti sedaj, ko stoji večina duševnega delavstva v protiproletarskem taboru. Kakor je bilo treba pridobivati druge nezavedne delavce, je treba pridobivati tudi duševne. In nič se ni treba bati! Kapitalistični razvoj in pritisk, ki zasušnjuje bolj in bolj vse, kar mu mora služiti, pomaga sam pri tem delu in sili vse sloje delavskega razreda, to je ogromno večino vsega ljudstva v složen tabor, v katerem bo prejalislej zbrana vsa sposobnost, ki je potrebna za reorganizacijo družbe in za njeno upravo. Le dela za ta namen se ni smeti ustrašiti.

Državni department, ki je svoječasno odklonil potne liste trem ameriškim socialistom, ki so imeli odpotovati na mednarodni socialistični kongres v Bern, je sedaj na zahtevo predsednika Wilsona izdal potne liste socialističnima delegatoma James O'Nealu in Algernon Leeju iz New Yorka, da odpotujeta v Švico.

Mesarska industrija.

Klavniška industrija je dala vladi in drugim zveznim instancam Zedinjenih držav zadnja leta dosti dela. Vršile so se razne preiskave, ki naj bi bile spravile več svetlobe v obratovanje te industrije in tudi sedaj se vrši taka preiskava pod vodstvom zvezne trgovske komisije. Klavniški magnati branijo pri tem svoje interese z zobmi in nohti in igrajo znano vlogo nečloveškega volka, kateremu je jagnje skalilo vodo. Poslušajoč njih povesti se mora človek naravnost čuditi, kako da morejo ti gospodje sploh živeti. Po njih izpovedbah je njih dobiček tako neskončno majhen, da kratkomalo ni razumeti, kako morejo pokrivati izdatke za tisto malo luksusa, kar si ga privoščijo, zlasti odkar so se celo diamanti in podobne neizogibne potrebščine podražile.

Pa še več se lahko naučimo iz njihovih izjav. Mesarski baroni vodijo svoja podjetja le v interesu občinstva. Njih posel je pravzaprav dobrodelnost. Mali profit, ki ga je imajo pri tem, je povsem postranska reč; vsa njih skrb gre za tem, da ne bi ljudstvo stradalo mesa.

Razun tega pa mesarstvo tudi ni navadna obrt. V njej mora biti cel kup skrivnosti in njih razumevanje ne zahteva le izrednega znanja, temveč naravnost nekakšne magije. Le Armour, Swift in kakor se že imenuje družbica ubogih multimiljonarjev, imajo ključ do teh skrivnosti. Le oni poznajo vsa kota in vse vozle, le oni razumejo vse zapletene probleme mesne industrije, le oni znajo organizirati in voditi prehrano z mesom. Če bi oni odtegnili svoje roke, bi nastal kaos in ljudstvo v Zedinjenih državah bi moralo bolj stradati mesa, kakor Nemci v najhujših časih vojne.

Vse to je seveda tako, če poslušamo mesarske potentate. Toda nikjer ni zapisano, da bi morali vse verjeti gospodu Armourju, in če je skepsa kdaj opravičena, je tedaj, kadar išče profit izgovore in preteveze.

Dobrosrčnost in kapitalizem se ne data spraviti pod eno kapo. Njiju bistvo je tako različno, da se ne more govoriti o obeh v eni sapi. Privatni kapitalizem sloni na sistemu profita in bi bil brez tega nemogoč. Mesarski podjetniki gotovo žele, da bi ljudstvo kupovalo mnogo mesa in zato se lahko pravi, da mu ga mnogo privoščijo; ampak to ne izvira iz strahu, da bi ljudstvo sicer stradalo, temveč iz lahko razumljivega spoznanja, da bo profit tem večji, čim obširnejša bo kupčija. Vse besede o brigi za javno blaginjo in za ljudske interese so tukaj le trik, ki ne more premotiti mislečega človeka.

A tudi povdarjanje spretnosti, s katero je baje vsa mesna industrija organizirana, more izzivati le ironijo. Vsaka organizacija je plod dela, vsaka zahteva gotovo množino spretnosti. Nobene velike industrije ni mogoče voditi brez znanja; ampak da bi ravno mesarstvo obdajala taka mistika, ki jo more prodreti le kaldejstvo, je tako smešno kakor domišljija kajzerja, da se briga Bog nebeški le zanj in za njegove opravke.

Sedanja mesarska veleindustrija se je po splošnih kapitalističnih receptih razvila iz male obrti. Da se je izvršila ta koncentracija, je bilo treba pač dosti cvetnosti in sposobnosti, na primer dokaj brezobzirnosti, da so se uničile številne male eksistence, ki so prej obstajale od mesne produkcije; treba je bilo kupčijskih in organizatoričnih sposobnosti. Ali vse to ni nikakršen misterij in taki talenti nikakor niso omenjeni na tisto malo število oseb, kateremu se je posrečilo monopolizirati industrijo. Povrh tega bi pa ostali vsi taki talenti neuspešni, če se ne bi pojavljali prav v taki dobi, ko gre ves gospodarski razvoj v skrajno koncentracijo in je treba le slediti zakonom tega razvoja. Če je ustanovitev velike mesne industrije sploh zasluga, tedaj je to veliko bolj zasluga kapitalističnega sistema in pogojev sodobnega gospodarstva, kakor zasluga posameznih mesarskih magnetov.

Velike klavnice in hladilnice, v katerih se danes pobija živina in odkoder se razpošilja meso na vse strani sveta, so rezultati ekonomičnega in tehničnega razvoja. Klavniški avtokratje pa prezirajo dejstvo, da je glavna lastnost razvoja trajnost in neustavnost. Naši pradedje so imeli otroke in naši dedje in očetje; a tudi sinovi jih imajo in vnuki jih bodo imeli in dalje, dalje gre ta proces; monopolisti dobičkov bi pa po sili hoteli, da se razvoj naenkrat ustavi in zakonitost razbline. Hoteli bi, kar je po naravni stvari nemogoče.

Mr. Armour govori o prehrani ljudstva. To je nedvomno važna reč, tako važna, da bi ji bilo treba posvetiti mnogo več pažnje, kakor doslej. In nič ni treba dvomiti; posvetilo se ji bo več pažnje. Vzrok je zelo enostaven. Ljudstvo mora prihajati in prihaja boljbolj do zavesti, kako važna zadeva je ljudska prehrana. Ta naraščajoča zavest ga sili, da se boljbolj zanima za stvar, da zahteva rešitev doslej nerešenega ali vsaj nepovoljno rešenega vprašanja, da začne vplivati na reševanje, in — če spozna, da to ne zadostuje — da vzame rešitev v svoje roke. In tedaj doseže razvoj novo postajo.

Prav z mesno industrijo je stvar že akutna. Prvič gre za obrt, ki je spojena z najprvotnejšimi ljudskimi interesi bolj kakor marsikatera druga; hrana je najelementarnejša potreba človeka. Drugič je koncentracija in organizacija te industrije dosegla tako stopnjo, da je dozorela za novo fazo.

Ob današnjih razmerah ne bi mogla taka nova faza biti nič družega kakor poddržavljenje mesarske industrije in najbolj priporočljivo bi bilo, da bi jo prevzela vlada v last. Nekateri klavniški baroni menda slutijo, da je nekaj takega v zraku; zato pripovedujejo bajke o čudežnih vedah, ki so potrebne za vodstvo te industrije, o vedah, ki so baje vsem drugim zapečateni s sedmimi pečati. Toda gospodje lastniki ne bodo mogli nikomur dopovedati, da vodijo osebno obširno kupčijo; tudi če bi bila ta veda tako nenavadno težka, kakor pravijo, imajo za njo osobje, katerega znanje in talenti se ne bi nič izpremenili, če bi prišli iz Armourjeve službe v

vladno. S tem aparatom bi vsakdo lahko dosegal enake uspehe kakor sedanji lastniki; a če bi bil rešen profitnih ozirov in bi mu bili interesi ljudstva prvo, bi morali njegovi uspehi biti boljši.

Lastnikom klavniškega monopola je vsako vmešavanje v "njihove" zadeve zoprno in vsaka preiskava jih razkači. A če je ne morajo preprečiti, skušajo onemogočiti pravičen rezultat. Zelo značilna je v tem oziru izjava Francis J. Heneyja, ki vodi sedanjo preiskavo in je pozval senatni poljedelski odsek, naj posveti v ponudbo trdke Armour and Co., katere zastopnik Levy Meyer mu je baje dal razumeti, da dobi od mesarskega trusta v Chicagi lahko ugoden posel. Heney pravi, da je bila podobna ponudba napravljena tudi Frank P. Walshu, ki je svojčas kot načelnik zvezne industrijske komisije preiskaval mesarstvo.

V raznih oglaših apelirajo mesarski magnati na pravičnost. To bi bilo vse prav. Krivičnosti ne zagovarjamo napram nikomur. Ali pozabiti se ne sme, da je v prvi vrsti ljudstvo opravičeno zahtevati pravičnost in da gredo interesi splošnosti pred interesi posameznikov. Koristi splošnosti pa zahtevajo, da se postavi prehrana na tako podlago, da bo čimbolje služila vsemu ljudstvu. Mesarska industrija je pa zrela za nacionaliziranje.

Železniški problem.

Pred senatnim odborom za meddržavno trgovino je bil zaslišan Glenn E. Plumb iz Chicage kot zastopnik štirih železničarskih organizacij in je tam predložil nazore omenjenih organizacij, po katerih naj bi se rešilo železniško vprašanje. Po tem načrtu naj bi vlada kupila vse železnice, ki se cenijo na 18 milijard dolarjev, operiranje naj bi pa izvršila korporacija, ki naj bi bila sestavljena iz zastopnikov uslužbencev, uradnikov in vlade. Dohodki naj bi se delili med uslužbenci in vlado. Če bi dobiček presegal te potrebe, naj bi se tarifi avtomatično znižali. Plumb pravi, da bi ta načrt zagotovil cenejše operiranje, omogočal lastnikom garancij stabilen dohodek, podpiral z razdeljevanjem dobička uspeh vodstva, ravnanje železnic bi bilo rešeno strankarske politike, izravnali bi se konflikti med federalnimi in državnimi uradi, odpravile bi se komplikacije v tarifnih določbah in dosegla bi se druga poboljšanja. Korporacijo naj bi vodila meddržavna trgovinska komisija.

Organizacije se postavljajo proti predlogu železniških upraviteljev, da se uredi federalen oddelek za dopravo, češ, da bi to pomenilo podvreči ljudi interesom kapitala. Protestirajo tudi proti naredbi železniške administracije, da se uslužbenci ne bi smeli udeleževati politike in pravijo, da je rešitev železniškega problema politična stvar in da se železniški uslužbenci opravičeni do sodelovanja.

Vsem konservativnim krogom se bo ta program zdel skrajno radikalen. V resnici je to zelo napačen nazor. Rešitev železniškega problema si je lahko misliti na veliko radikalnejši način. Kar predlagajo že-

lezniški uslužbenci, tudi ni socializem, četudi je zelo verjetno, da bodo zagovorniki kapitalističnih interesov krstili načrt s tem imenom. V sedanjih razmerah se z železnicami lahko napravi eksperiment, ki se več ali manj vjema s socialistično idejo, ne more se pa socialistično rešiti, če ni družba sploh socialistično organizirana.

Predlog železničarskih organizacij, ki so pač vse prej kot socialistične, bi bil tak eksperiment in je vreden uvaževanja. Nekaj se bo z železnicami na vsak način moralo zgoditi, kajti sedanje razmerje je polovičarsko in vsled tega trajno nevzdržljivo. Zedinjene države stoje pred vprašanjem, ali naj se vrnejo k prejšnjemu sistemu in izroče železnice zopet privatni upravi, ali pa naj napravijo korak naprej. Kapitalistični magnati bi gotovo glasovali za prvo pot; ali najbrže bi bili v vsej Ameriki edini, ki bi se navdušili za privatno kontrolo. Če se pa noče to, tedaj vodi vsak nadaljni korak na začetni poti k nacionaliziranju prometa.

Čim se prizna, da imajo železnice služiti javnim interesom, se mora tudi priznati, da je ne le federalna kontrola, ampak tudi federalno lastništvo neizogibno. Brez lastništva ne more kontrola biti popolna. Način nacionaliziranja je pa lahko različen.

Kar predlagajo železničarske organizacije, bi bil nekakšen industrijalni konstitucionalizem. Uslužbenci ne bi bili le izvrševalci tuje ukazujoče volje, ampak bi imeli svoj delež pri upravi, kakor se v konstitucionalni državi državi deli moč med vladajočimi faktorji in ljudstvom. Socializem pa bi to nikakor ne bi bil. Socializem pomeni vpoštevanje interesov splošnosti pred vsem drugim in v tem okvirju enakomerno vpoštevanje interesov vseh delov in posameznikov. Plumbov predlog gre za tem, da bi se v višji meri varovali interesi železniških uslužbencev, ki bi imeli pri tem pravico soodločevanja. To bi bilo vsekakor koristno za železničarje; vseh ostalih delov družbe bi se pa le tedaj kolikor toliko dotikalo, kadar nastopajo kot potniki na železnicah ali kot odpošiljatelji blaga. Na položaj rudarja, mehanika, krojača, učitelja ali zdravnika nima to nobenega direktnega vpliva.

To torej nikakor ni socializem, in tisti, ki deklamirajo o boljšeizmu železniških uslužbencev, imajo zmedene pojme, ali pa bi radi vsako zahtevo železničarjev diskreditirali. Naloga socializma je organizacija vse produkcije in distribucije po enem načelu, ne pa ločena organizacija vsake stroke.

Umevno je, da se to ne more izvršiti od danes do jutri. Za socializiranje industrije, prometa, izmenjave i. t. d. se morajo najprej izpolniti pogoji. Kdor hoče najprej postaviti rezultat, pa potem ustvarjati pogoje, brez katerih je ta rezultat nemogoč, je enak onemu trmastemu fantastu, ki je hotel na vsak način graditi hišo od strehe. Ker pa končni rezultat ni dosegljiv v štiriindvajsetih urah, ne sledi iz tega, da ni treba ničesar storiti. Že navadni interesi demokracije, brez obzira na socializem, zahtevajo, da se ukrene kaj boljšega z železnicami in pri tem reševanju problema je na vsak način vredno računati s predlogom železničarskih organizacij.

O posameznostih programa bodo lahko različna mnenja in tudi med zastopniki delavskih interesov. O eni točki bodo pa pač složni vsi, ki verujejo v demokracijo. Železničarji se bojujejo proti namenu, da bi jim bile odvzete politične pravice. Treba si je le domisliti, kakšne posledice bi imelo, če bi se dosledno izvajalo načelo, da se javni uslužbenci ne smejo udeleževati političnega življenja. Obširnejše nacionaliziranje industrije bi ustvarilo ogromno armado federalnih ali državnih uslužbencev, ki bi bili politično brezpravni. Ne le, da bi bila to kaj čudna nagrada za službe, ki bi jih izkazovali javnosti; število politično aktivnih ljudi bi se tako skrčilo, da bi le še peščica imela vpliv na javne zadeve in to bi praktično pomenilo, da bi naposled le nezatna manjšina vladala. Jasno je, da bi to bila smrt vsake demokracije in na njenem grobišču bi se lahko ustanovila najneznosnejša despotija. Nele socialistično, ampak enostavno demokratično misleči ljudje se morajo postaviti proti vsem takim namenom.

== S. R. Z. ==

IZVLEČEK ZAPISNIKA REDNE SEJE EKSEKUTIVE SRZ.

Seja se vrši v pisarni SRZ, v ponedeljek, 3. februarja. Seja otvorbena ob osmih zvečer; predseduje br. M. V. Konda, Navzoči: A. Aučin, Filip Godina, Fr. Kerže, E. Kristan, W. Russ, A. J. Terbovec, Jože Zavertnik in poslovodja.

Čitanje zapisnika zadnje redne seje se opusti do prihodnje seje, katera se vrši prihodnji ponedeljek večer, ko bodo lahko prisostvovali nadzorni odborniki.

Br. tajnik poroča, da je bilo v mesecu januarju \$5134.13 dohodkov in še pripomni, da je bilo v tem mesecu samo par nabiralnih pol vrnjenih, ker je bil rok kampanje podaljšan do 17. februarja.

Glede kampanje milijon dolarjev poroča, da je bila vsa akcija zakašnjena, ker niso mogle tovarne pravočasno izdelati znakov in izkaznic za okna; prejeli smo jih pa danes in jih tudi skoro že vse razposlali. Kampanja izgleda dobro, kakor kažejo sedanja poročila, kajti narod je vresnici navdušen za našo propagando in uvideva potrebo velike protiajtaicije, da se ovržejo italijanske laži in branijo naše pravice in ozemlje.

Predloženi računi se odobre in nakaže izplačitev.

V mesecu januarju je eksekutiva izdala poleg angleške tudi slovensko revijo. Iz poročil iz raznih naselbin in od rojakov je videti, da so rojaki pri volji pomagati eksekutivi, da se naš glas sliši po vsej Ameriki, kajti pridno so raznašali posebno izdajo revije po vseh uradih in lokalnim listom. Namen revij je namreč ta, da seznanimo ameriško javnost o resničnem položaju v stari domovini in o naših pravičnih zahtevah.

V vsaki naselbini, kjer žive Slovenci, je najti tudi prilično lepo število Hrvatov in Srbov, ki so se

zadnje čase začeli precej zanimati za naš program. Zadnje čase smo prejeli iz mnogih krajev pisma, v katerih nas rojaki nagovarjajo, da bi izdali tudi navodila v hrvaškem jeziku,

Z ozirom na to, da je v naši organizaciji že prišlečno lepo število Hrvatov in Srbov in z ozirom na to, ker je naš boj njih boj, ker gre ravno tako za njihove pravice kakor za naše, je eksekutiva sprejela predlog, da se od sedaj naprej izdaje po možnosti tudi revija v hrvaškem jeziku. Če nekateri časopisi nalašč nočejo videti potrebe časa, če nočejo izpolniti občne ljudske želje; tedaj je naša dolžnost, da damo v javnosti izraz ljudske želje in povemo bratskemu narodu, kaj se v resnici godi okoli njega in kakšno razpoloženje v resnici vlada med narodom.

Čitajo se dopisi. Na razna vprašanja, ako smejo nabirati narodnega davka sprejeti vojno varševalne znamke (War Savings Stamps) in Liberty Bonds, se pojasni, da jih smejo sprejeti.

Na dopis okrožne organizacije št. II. glede kredita za nabrane prispevke, potrjuje eksekutiva odgovor v celoti in apelira na vse tisti organizaciji podrejene krajevne organizacije, da se ravnajo po navodilih, izdanih od okrožne organizacije; to je, ako spadajo pod okrožno organizacijo, tedaj naj svoje prispevke in drugo pošiljajo na okrožno organizacijo, katera bo skrbela, da stori svojo dolžnost napram centrali.

Poročila American Jugo-slav Relief v New Yorku se vzame na znanje. Prečita se tudi Buletin od gorenje organizacije, v katerem se omenja, da sedaj še ni mogoče nobenih stvari pošiljati v stari kraj v odpomoč rojakov, in da nas bo o tem pravočasno obvestila. SRZ. skrbno pazi na vsak razvoj in ima vse potrebno preskrbljeno pri merodajnih krogih, da nas bodo takoj obvestili, ko hitro bo mogoče kaj storiti za podporo, da bomo mogli dati ljudem direktno, kakor pomagati bednemu narodu.

Razni govorniki podajo svoja poročila o obdržanih shodih. Br. Godina je imel shod v Aurora, Ill. v nedeljo 2. februarja. Br. Kristan poroča, da je imel shod v Canonsburg, Pa., kjer je bilo 27 društev zastopanih in da je bilo razpoloženje na tem shodu izredno dobro. Nadalje poroča o shodu v Clevelandu, ki se je zaključil s velikanskim uspehom, tako da koncu shoda ni niti eden navzočih stavil enega samega vprašanja. To dejstvo je posebno značilno za Cleveland radi tega, ker so nekaki "boljševiki" izdali in preplavili v spakedrani slovensčini in hrvaščini pisane letake in opozarjali Jugoslovane, da se ne udeležijo tega shoda. Možje so v letakih stavili nekaka vprašanja, izgubili pa so sree in pogum, da bi stopili pred osebo, katero so napadali "izza plota."

Br. Krže in Kristan poročata o shodu v Kenosha, Wis. Govorila sta v slovenskem, hrvaškem, češkem in angleškem jeziku. Shoda se je udeležilo okoli 400 ljudi. Poročata, da sta pričakovala večjo udeležbo, da pa se to ni zgodilo, je najti krivdo vtem, da so Italijani zvedeli za ta shod, da so dan

prej priredili nekako posvetovanje vseh italijanskih društev in povabili italijanskega konzula, prvega uradnika in sprejeli dolgovezno resolucijo in v njej blatili Jugoslovane z "Avstrijci". Italijanski tolarji so imeli precej opraviti, kajti častniki so z nekakim veseljem priobčili italijansko resolucijo, boje se pa kot hudci križa priobčiti kaj v prilog Jugoslovanov. Govorica se je raznesla tudi po Kenoshi, da bodo dvorano, kjer so imeli Jugoslovani shod, bombardirali in zato je bila udeležba manjša. Na shod so bili povabljeni župan, poštar in mnogo drugih odličnih Američanov, ki so obljubili, da pridejo, toda ni jih bilo, namesto njih pa je bila v dvorani vsa mestna policija.

Iz gorenjega poročila si lahko rojaki po drugih naselbinah predstavljajo, kako delujejo Italijani, naščuvani od italijanskih imperijalistov in pod patronanco italijanske vlade, ki pošilja svoje konzularno osebje v naselbine itd. In je že lepe milijone dolarjev porabila za svojo propagando.

Br. Krže poroča, da je imel shod v La Salle, kjer je bila dvorana nabito polna.

Upravitelj poroča, da je aranžiral shode za sledeče naselbine:

Ethin Kristan, Mesaba Range, Minn. teden pričenši z nedeljo 16. februarja v Ely, Minn.; obiskal bo tudi druge naselbine.

Frank Krže: 22. februarja v West Frankfort, Ill. 23. feb. St. Louis, Mo. 24. febr. Springfield, Ill. 16. febr. Waukegan, Ill. in 1. marca v Cone-maugh, Pa. in na povratku iz Whasingtona mogoče v Herminie, Pa.

Rojaki pomislite, da more biti en človek samo na enem mestu istočasno, toraj da ne moremo ustreči vsem naenkrat. Prejeli smo prošnje, da bi poslali govornike na nedeljo 16. februarja na petnajstero krajev. Vsi zahtevajo ali Kristana ali Kržeta. ToT je pa nemogoče. Že prej smo svetovali, da se organizacije obrnejo na nas vsaj en mesec pred nameravanim shodom in vprašajo, ako jim moremo poslati govornika, katerega žele. Br. Kristan misli, da bo morda utegnil napraviti govorniško turo po vzhodni Pennsylvaniji in New Yorku tam nekje v mesecu mareu. Dan še ni določen.

Ker govore pravila, da se celoten račun priobči vsakih šest mesecev, je eksekutiva sklenila, da se ta določba izpremeni v toliko, da se priobčijo dohodki in izdatki vsake tri mesece.

Seja zaključena opolnoči.
Zetairajtrser eejssektakob dinoeSeniituu

Izveček zapisnika redne seje eksekutive S. R. Z.

Seja se vrši v pondeljek večer; predseduje br. Kristan. Navzoči: A. Aučin, F. Godina, Fr. Kerže, M. V. Konda, W. Russ, A. J. Terbovec, Jože Zavertnik, P. Berger, namestnik br. Kvartiče, gl. nadzornika, nadzornik Joško Oven, Fr. Zaitz, namestnik gl. nadzornika Ivana Krešiča in pomožni tajnik Skubie.

Na sejo so bili povabljeni tudi zastopniki Hrvaškega Republičanskega Udruženja, br. Juraj Kukovac, Fran Zornik in Dragotin Miškratovič.

Prečita se zapisnik zadnjih dveh rednih sej in odobri.

Br. zastopniki H. R. U. poročajo o lepih uspehih pri svoji organizaciji, kar se vzame na znanje. Istotako se obvestijo o sklepu naše zadnje seje glede izdaje revije v hrvaškem jeziku.

Br. tajnik poroča, da so prošnje za poročstva za tajnika in blagajnika in sicer za vsakega za \$10,000 vložene, da je družba že poslala eno poročstvo za tajnika, toda blagajnikovo poročstvo še ni moglo biti vrnjeno, ker je bila prošnja malo kasneje vložena. Poročstva hrani nadzorni odbor.

Predloženi so bili razni računi za potrebščine in tiskovine in odobreni v izplačilo.

Br. tajnik poroča, da ga je v nedeljo obiskal rojak Frank Kokalj iz DeKalb, Ill. in ga prosil, da bi poslali govornika. V DeKalbu sicer ni veliko Slovencev, je pa veliko Hrvatov in Srbov, ki še niso dosti poučeni o našem gibanju, zato bi bilo dobro, da se tja pošlje hrvaški govornik. Sklenjeno, da se glede tega obrnemo na eksekutivo Hrv. Rep. Udruženja in jih poprosimo, da preskrbijo govornika.

Pismo člana eksekutive S. R. Z., br. Pogoreleca se je vzelo na znanje in se sklene, da bo v bodoče vselej pismeno obveščen o sejah eksekutive.

Od All American Relief Committee, kateri je znan tudi kot American Yugo-Slav Relief, in ima svoje urade na 661 Fifth Avenue, New York, smo dobili buletin, v katerem nam podajajo imena uradnikov kakor tudi nas obveščajo, da bodo kooperirale s to organizacijo tudi jugoslovanske podporne organizacije, katerih zastopniki so se sešli nedavno tega v Chicago, in bodo po svojih močeh pomagale v tem delu. Buletin naravnost pove, da so ameriški Jugoslovani po večini delavci in ne bodo mogli veliko prispevati v ta namen in zato apelira na Amerikance, da priskočijo na pomoč; nas pa prosijo, da pomagamo v tem oziru temu American Yugo-Slav Reliefu. S. R. Z. je pripravljeno podpirati to akcijo in bo storilo vse potrebno, ko hitro bo zveza z Rdečim Križem in Hooverjevo administracijo izvršena in ko se bodo mogla dati ljudstvu natančna navodila.

Joško Oven, nadzorni odbornik poroča v imenu nadzornega odbora, da so v nedeljo pregledali vse knjige, račune, čeke in bančna izkazila in da so našli vse v najlepšem redu. Celoten račun bo priobčen v glasilih SRZ.

Izvoli se publicističen odsek, obstoječ iz treh članov eksekutive in sicer so bili soglasno izvoljeni br. Kristan, Zavertnik in Kerže.

Uradna in izvrševalna dela v gl. uradu so se vsled velikih akcij začela tako kupičiti in naš delokrog tako širiti, da je nemogoče s sedanjimi močmi delo točno opravljati. Sklene se, da se da pomožnemu tajniku še ena pomoč, ki bo zmožna voditi tudi korespondenco poleg drugih pisarniških poslov.

Seja zaključena o polnoči.

A. J. Terbovec, tajnik.

Izvrševalni odbor SRZ je poslal na predsednika Wilsona sledečo brzojavko:

U. S. President, Woodrow Wilson,
Paris, France.

The Slovenian Republican Alliance, representing an overwhelming majority of Slovenes in America, who have faithfully followed your standard and have with untold sacrifices supported your principles, appeals to you upon request of hundreds of Slovenian Societies for protection of Jugo-Slav rights at the peace conference. Handing over visibly Slovene and Croatian regions to a foreign rule, would mean a painful injustice and a great danger for the future. Jugo-Slavs admiring your democratic consistency, trust in you and appeal in this critical hour for justice. Exceedingly grateful to you for everything you have done for the rights of nations, and knowing that millions of eyes are looking upon you, the Jugo-Slavs beg you not to forget them in the hour of determination.

ETBIN KRISTAN, Chairman.

A. J. TERBOVEC, Secretary.

V slovenskem prevodu se glasi:

Predsedniku Zed. držav, Woodrow Wilson,
Paris, Francija.

Slovensko Republičansko Združenje, zastopajoče ogromno večino Slovencev v Ameriki, ki so zvesto sledili Vaši zastavi in požrtvovalno podpirali Vaša načela, apelira na Vas na poziv sto organizacij za zaščito jugoslovanskih pravic na mirovni konferenci. Izročitev očitno slovenskih in hrvaških krajev pod tujo vlado bi pomenilo bolešno krivico in veliko nevarnost za bodočnost. Jugoslovani, občudujoči Vašo demokratično doslednost, gledajo z zaupanjem na Vas in prosijo v tej kritični uri za pravičnost. Hvaležni za vse, kar ste doslej storili za pravice narodov, vedoči, da gleda na milijone oči na Vas, prosijo Jugoslovani, da tudi nanje ne pozabite v uri odločevanja.

ETBIN KRISTAN, predsednik.

A. J. TERBOVEC, tajnik.

Predsedniku mirovne konference, M. Clemenceau, pa je bila istočasno poslana sledeča brzojavka:

MONSIEUR CLEMENCEAU,

President de la Conference du Paix,
Paris, France.

The Slovenian Republican Alliance, representing an overwhelming majority of Slovenes living in America, who have at all times truly and with great sacrifices supported the cause of democracy, appeals upon request of hundreds of organizations to the peace conference that the latter consider the Jugo-Slav rights with justice. To yield regions inhabited by a visible Jugo-Slav population to a foreign government, would hew into the Jugo-Slavs a burning wound and establish a great danger for the future. In the name of democracy, in the

name of stable peace and in the name of liberty, brotherhood and equality we beg you justice.

ETBIN KRISTAN, Chairman.

A. J. TERBOVEC, tajnik.

M. CLEMENCEAU,

Predsednik mirovne konference,

Paris, Francija.

Slovensko Republičansko Združenje, zastopajoče ogromno večino v Ameriki živečih Slovencev, li so ves čas zvesto in požrtvovalno podpirali stvar demokracije, apelira na zahtevo stotih organizacij na mirovno konferenco s prošnjo, da vpoštevajo jugoslovanske pravice v smislu pravičnosti. Podvreči kraje z očitno jugoslovanskim prebivalstvom tuji vladi, bi zaseklo Jugoslovanom skelečo rano in ustanovilo veliko nevarnost za bodočnost. V imenu demokracije, v imenu stabilnega miru, v imenu svobode, bratstva in enakosti prosimo za pravičnost.

ETBIN KRISTAN, predsednik.

A. J. TERBOVEC, Secretary.

IZJAVA.

Slovensko Republičansko Združenje opozarja vse rojake in rojakinje na sledeče:

Iz raznih krajev se nam poroča, da so začele gotove osebe hoditi okoli rojakov in rojakinj in da nabirajo prispevke. Te osebe nimajo uradnih nabiralnih pol za milijondolarski fond, nimajo tudi nobenih drugih izkazil. Pred ljudstvom trdijo, da je to vseeno, da oni nabirajo denar za isto svrhu, to je za prostovoljni narodni davek S. R. Z. za svobodno Jugoslavijo.

Izjavljamo, da nima nihče, kdor nima uradne nabiralne pole, potrdil, znakov in izkaznic za okna, pravice nabirati za milijondolarski sklad in da prihaja vsak, kdor pride do vas s kakim drugim izgovorom ali pretvezo, iz drugih namenov.

Nekatere podleže že zasledujemo in jim bomo stopili tudi na prste, ako bodo slepili ljudi in jih goljufali na tak nesramen način.

Naše poverjene nabiralec prosimo, da nam nemudoma sporoče ime in naslov vsakega sleparskega kolektorja, ki mu pridejo na sled.

Nabiranje milijondolarskega fonda je samostojna akcija S. R. Z. in nima prav nobenega stika z nobeno drugo slično ali pa dobrodelno organizacijo. Če ste pripravljene darovati za ta narodni davek S. R. Z., tedaj se vselej prepričajte, ako ima nabiralec uradno nabiralno polo in druge stvari. Če teh ne morete pokazati, potem nam ga naznanite.

Nabiralci, katerim poidejo znaki in izkaznice, jih vedno lahko dobe, če pišejo tajniku A. J. Terbovcu, 3637 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Izvrševalni Odbor S. R. Z.

Izveček zapisnika seje okrožne organizacije S. R. Z. za zapadno Pennsylvanijo, ki se je vršila dne 26. januarja t. l. v Canonsburgu, Pa.

Seja se je vršila v "slovenski dvorani" v Canonsburgu, Pa., ob eni popoldne.

Tajnik John Terčečelj otvori sejo s kratkim nagovorom, nakar se preide k volitvi konferenčnega predsednika. Za predsednika je izvoljen John Terčečelj, za zapisnikarja Vincenc Vidmar, katera zaseda svoja mesta.

Na seji so bile zastopane sledeče naselbine: Aliquippa, Cornopolis, Imperial, Moon Run, Broughton, Presto, Lawrence, Meadowland, Canonsburg, Ambridge in Henderson, katere so zastopale okrog 25 društev.

Uradniki nato sporoče navzočim zastopnikom, radi katerega vzroka se je ta seja preložila v Canonsburg, ker je bilo prvotno sklenjeno, da se vrši v Pittsburghu, Pa. Navedli so samo nekaj vzrokov, kar je zadovoljilo navzoče zastopnike. Navzoče občinstvo je dalo zaupnico odgovornim uradnikom, kateri so preemestili sedež seje v Canonsburg.

Na predlog rojaka Brica se čita protest, katerega je odbor "Kranjsko-Slovenskega Doma" v Pittsburghu, Pa. poslal v "Glasilo K. S. K. J.", v katerem se jeze nad nekaterimi uradniki okrajne organizacije S. R. Z. Ker se pa s tem protestom ne more užaliti "rudarjev" in ker nima sploh nobenega pomena, se protest ignorira.

Poročilo tajnika se vzame na znanje. Nadzorni odbor poroča, da je izvršil revizijo knjig blagajnika in da so vse v pravem redu in izkazujejo gotovine \$233.03. Poročilo se vzame na znanje.

Krajevni zastopniki poročajo o uspehih med rojaki ob priliki kampanje za milijondolarski sklad. V Lawrence, Pa., so nabrali \$115.00, v Caraopolis, Pa., člani društva "Čoln na Jadranskem morju", št. 360, SNPJ., je 25 članov podarilo \$63. — Po drugih naselbinah kampanja za milijondolarski sklad še ni končana.

Predlagano in podpirano, da se apelira na vsa glasila S. R. Z., da naj priobčenejo posamezna imena darovalcev v milijondolarski sklad, ker s tem bi se izvršila velika agitacija v posameznih naselbinah. Ako primanjkuje prostora, naj izostanejo povesti in drugo gradivo v omenjenih listih za časa kampanje v milijondolarski sklad.

Predsednik nato poroča, da je sedanji tajnik Frank Verant prispeval v milijondolarski sklad vsoto \$56.00. Vzame se na znanje z burnim ploskanjem.

Predsednik nato pozivlja vse zastopnike okrajnih organizacij S. R. Z., da naj pošljejo vse nabrane prispevke in nabiralne pole blagajniku tukajšnje okrožne organizacije Joseph Ambrožiču, Box 351, Canonsburgh, Pa., ker s tem imamo veliko boljše kontrolo o delovanju v tej okolici.

Brat Joseph Ambrožič nato nekoliko pojasni navzočim zastopnikom v kakšen namen se zbira ta milijonski sklad, zakaj se bo rabil in zakaj je naša dolžnost prispevati v ta sklad. Nato predloži resolucijo, katera je bila sprejeta z velikim odobravanjem in poslana na predsednika Wilsona. Prečital je tudi telegram, kateri se istotako pošlje predsedniku Wilsonu in telegram predsedniku mirovne konference.

Prihodnja seja se vrši v Presto, Pa., četrto nedeljo meseca februarja ob dveh popoldne.

Vincenc Vidmar, zapisnikar.

DOHODKI ZA MESECO JANUAR 1919.

Za milijondolarski fofnd smo prejeli sledeče pole: Andy Obed, Browder, Ky, pola št. 797, skupna svota \$133.00 pola št. 528, A. Slabe, Dubuque, Ia. \$154.00; in \$5; pola šte. 176, F. Strah, Piney Fork, O. \$7.30; pola 1973 F. Žužek, Durango, Colorado \$105.00; na račun pola šte. 401 (Frank Cerrar \$50.00 pola šte. 188 (J. Hresiokt, Mountain Iron, Minn.) \$51.00; pola šte. 680 (J. Telban, Cherokee, Kans.) \$70.00; pola šte. 343 (John Fele Hendersonville, Pa.) \$35.00; pola šte. 67 (Karl Petrich, Huntington, Arkansas) \$43.00; na račun pola šte. 63 (F. Primožich, Rillton, Kansas) \$70.00; Resnie (naviralec) Winterquaters, Utah \$336.90. Kreditno na uradno polo šte. 1975 in poslano od Ženski odsek SRZ., Cleveland, Ohio \$150.00; A. Pohlan, Corvinseprings, Montana, \$5.00; F. Klemenčič, Omaha, Neb. \$10.00; F. Grošelj, nabiralec Gallup, N. Mex. \$40.00; Tony Zalar, nabiralec. Cuddy, Pa. \$42.50; M. E. Peržovich, nabiralec, Galloway, W. Va. \$64.00; Andy Shine, Oak Park, Ill. \$15.00; Jacob Selak, nabiralec, Pittsburgh, Kans. \$11.00; Chas. Pogorele, poslal zase in slovenska vojaka Kadivnik in Fortuna, \$15.00; F. Kunstelj, Cambridge, O., \$5.00; društvo Bratstvo, šte. 6 SNPJ, Morgan, Pa. \$50.00; moška organizacija SRZ, Collinwood, Ohio \$150.00; J. Pugelj, O'Fallon, Ill. \$6.00; Okrožna organizacija šte. 11, Johnstown - Conemaugh, Pa., \$1,000.00; Fannie Strazišar, Nelsonville, Ohio, \$5.00; F. Jesh, Frankfort, Ill. \$2.00; ženski odsek SRZ. v Cleveland, O. nadaljnih \$150.00; Slovensko Kulturno in Izobraževalno društvo, Staunton, Ill. \$10.00; SRZ. šte. 3, Ely, Minn. \$270.00; SRZ. šte. 18, Girard, Ohio, \$200.00; SRZ. v Camp Shumway, Colo. \$100.00; SRZ. šte. 23, Sublet, Wyo, \$5.24; M. Svetich, Tulolip, Wash. \$5.00; A. Kordan, Cleveland, Ohio, \$1.00; J. Jaklič, Keyser, Colo. \$25.00; Fred. Sartoty, Tarentum, Pa. \$60.00; Anton Žele, nabiralec, \$25.50.

Kreditirano na uradno polo šte. 1974 in poslano od: J. Hočevnar, nabiralec Dilltown, Pa. \$9.0; L. Cotič, Winipeg, Man., Can., \$9.00; SRZ. šte. 58-III, Yale, Kansas, \$72.50; J. Jeniher, nabiralec, Sunny Side, Utah, \$17.50; Frank Vidmar, Lyons, Ill. \$100.00; Soc. klub. šte. 157, Gross, Kans. \$10.00; M. Habian, Harrietta, Mich. \$5.00; F. Magajna, Smithfield, Pa., \$10.00; A. Lavrič, Smithfield, Pa., \$5.00; J. A. Šerjak, Enon Valley, Pa., \$8.48; Slovenska Godba, Pittsburg, Pa., \$10.00; F. Skulj, nabiralec, Purcell, Colo., \$35.00; F. Kramar, Farrell, Pa., \$10.00; F. Tekavec, Chisholm, Minn., \$15.00; M. Smolnikar, nabiralec, Ralph, S. Dak., \$41.00; F. Stefane, Roundup, Mont., \$5.00; F. Muletz, nabiralec, Davis, W. Va., \$13.00; A. Mlekush, nabiralec, Absher, Mont., \$71.00; Azornik, Hermine, Pa., \$50.00; Joe. Mohor, Oscanaba, Mich., \$5.00.

Razni drugi dohodki: SRZ. št. 42, Virden, Ill., \$10.00; SRZ. šte. 36, So. Fork, Pa., \$4.00; dr. št. 101 SDPZ., Midway, Pa. \$5.00; dr. št. 126, SSPZ., Pittsburgh, Pa., \$5.50; dr. št. 85, SNPJ., Republic,

Pa. \$23.00; L. Trobec, darovi rojakov v Imperial, Pa., \$60.00; John Skoff, darovi rojakov v Frederickstown, Pa., \$20.25; SRZ. št. 30, Camp Shumway, Colo., \$3.00; Pvt. J. Hitti, Camp Sherman, O., \$2.00; dr. št. 279. SNPJ., Ramsey, Ohio, \$7.60; M. Spolar, darovi rojakov v Banning, Pa., \$145.00; A. Ribarich, darovi rojakov v Avella, Pa., \$11.00; SRZ., Staunton, Ill. \$7.25; M. Pogorelec, \$0.70; društvo "Zvon" SDPZ., Dodson, Md., \$12.00; dr. št. 355, Fairpoint Harbor, O. \$10.00; dr. št. 44, SNPJ., SNPJ., Conemaugh, Pa., \$25.00; okr. org. št. 11, SRZ., Conemaugh, Pa., \$20.00; dr. št. 247, SNPJ., Cairnbrook, Pa., \$31.50; dr. sv. Barbare št. 60, Chisholm, Minn., \$2.55; SRZ. št. 44, E. Palestine, O., \$8.75; J. Marčun, Sutherville, Pa., \$1.75; Pucelj in Leskovec, dar rojakov v Racine, Wis., \$36.00; dr. št. 295, SNPJ., Bridgeville, Pa., \$3.45; Fr. lene, dar rojakov, Wick Haven, Pa., \$103.00; M. Chernich, dar rojakov v Wenona, Ill., \$35.20; K. Petrich, dar društva in rojakov v Huntington, Ark., \$25.50; J. Lekšan, dar rojakov, Fairpoint, O., \$5.00; dr. št. 192, SNPJ., Milwaukee, Wis., \$5.00; dr. št. 324, SNPJ., Milwaukee, Wis., \$5.00; dr. št. 324, SNPJ., Bear Creek, Mont., \$10.00; J. Cesar, dar rojakov, Walsen, Colo., \$5.00; skupna društva v Hartford, Ark., \$10.00; dr. Sava, SNPJ., Cleveland, O., \$8.00; dr. št. 92, SNPJ., Franklin, Kans., \$7.00; dr. Nada, SDPZ., \$15.00; SRZ. št. 23, Sublet, Wyo., \$20.25; Indorf in Juvan, darovi rojakov v Fitz Henry, Pa., \$50.00; SRZ. št. 38, Forest City, Pa., \$5.50; SRZ. št. 35, Winterquaters, Utah, \$10.10; SRZ. št. 47, Pullman, Ill., \$10.15; J. Underwood, Springfield, Ill., \$1.00; SRZ. št. 68, Carlinville, Ill., \$3.00; Chas. Pogorelec, Camp Funston, Kans., \$1.00; SRZ. št. 39, Aurora, Ill., \$4.85; F. Mosich, Martin, Pa., \$1.00; dr. št. 7, SSPZ., Arona, Pa., \$8.55; kraj. org. SRZ., Verona, Pa., \$3.00; kraj. org. SRZ., Auburn, Ill. \$6.25; J. Znidaršič, Mexico, \$26.75. Obresti od čekovnega računa na Kaspar State Bank za tri mesece \$19.72. Prejeto v malih znaskih \$1.06. Skupaj \$5,149,60.

A. J. Terbovec.

DOLŽNOSTI DELAVCA.

Meadowlands, Pa. — Napredujoče delavske mase se imajo zahvaliti za svojo izobrazbo časopisju, ki se bori za njihove interese in vodi proletarijat po poti razuma v lepšo bodočnost. Delavsko časopisje je radi svoje poštenosti in radi ciljev, ki jih zastopa, odvisno edino le od podpore svojih naročnikov. Vse to velja tudi za naše glasilo "Proletarec" Slovenski sodruži, ki še niste naročniki na ta list, ne pozabite, da ni dovolj če se imenujete razredno zavedne, ampak je treba to potrditi tudi z dokazi. To storite, če se naročite na Proletarec in ga poskušate razširiti med vašimi prijatelji. Upam, da tudi sodruži v tej naselbini store svoje dolžnost do našega glasila.

Ravno tako je potrebno utrditi naše soc. klube. Prihajajte k sejam, plačujte redno mesečne prispev-

ADVERTISEMENT

Slov. delavska

podporna zveza

Ustanovljena dne 26.
avgusta 1908.Inkorporirana 22. aprila
1909 v državi Penn.

Sedež: Johnstown, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: IVAN PROSTOR, 6120 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 2, Box 113, West Newport, Pa.

Glavni tajnik: BLAŽ NOVAK, 634 Main St., Johnstown, Pa.
1. Pom. tajnik: FRANK PAVLOVČIČ, 634 Main St., Johnstown, Pa.

2. Pom. taj.: ANDREJ VIDRICH, 170 Main St., Franklin, Conemaugh, Pa.

Skajnik: JOSIP ZELE, 6502 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Pom. Blagajnik: ANTON HOČVAR, R. F. D. 2, Box 27, Bridgeport, O.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik nadzor. odbora: JOSIP PETERNEL, Box 95, Willock, Pa.

1. nadzornik: NIKOLAJ POVŠE, 1 Grab St., Numrey Hill, N. S. Pittsburgh, Pa.

2. nadzornik: IVAN GROSELJ, 885 137th St., Cleveland, O.

POROTNI ODBOR:

Predsednik porot. odbora: MARTIN OBERŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.

1. porotnik: FRANC TEROPČIČ, R. F. D. 3. Boš 146, Fort Smith, Ark.

2. porotnik: JOSIP GOLOB, 1916 S. 14th St., Springfield, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. JOSIP V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., Pittsburgh, Pa.

Glavni urad: 634 Main St., Johnstown, Pa.

URADNI GLASILO:

"GAS NARODA." 82 Cortlandt Street, New York City.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prosi posiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlje edino potom Poštnih, Expressnih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se nastovljajo: Blaž Novak, Title Trust and Guarantee Co. in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma zaznajo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

ke ter agitirajte za J. S. Z., da postane to, kar bi med ameriškim slovenskim delavstvom morala biti. Prihodnja seja tukajšnjega soc. kluba se vrši četrto nedeljo v tem mesecu v Slov. Izobraževalnem Domu. Skušajte pridobiti kaj novih članov tej organizaciji. Josip Hrvatina, tajnik.

Večinski socijalisti v Nemčiji, ki so z izvolitvijo Eberta za prezidenta prišli na krmilo, prevzemajo odgovornost za usodo naroda v najbolj kritični dobi. Njih dežela je poražena in sovraštvo zoper kajzersko avtokracijo, ki je povzročila svetu nepopisno gorje, se prenaša na ves nemški narod in na vsako njegovo vlado. Ni dvoma, da bo v mnogih krogih proti Ebertovi vladi več antipatije kakor proti vsaki meščanski, prav zato, ker je socialistična. Povrh tega bo imela tudi doma nenavadne križe, kajti gospodarska regeneracija dežele je zelo težak problem, in dočim se radikalni elementi še ne mislijo potolažiti, čakajo reak-

cionarji v svojih skroviščih še vedno na priliko, da izrabijo vsako zadrego rdečkarjev za svoje temne namene. Pravičnost zahteva, da se vpoštevata ta položaj in da se pokaže nekoliko potrpežljivosti z ozirom na bližnji razvoj. Vendar pa mislimo, da niso večinski socialisti kljub vsem napakam, ki so jih storili tekom vojne, ostali socialisti le po imenu. Pričakovati je, da pokažejo sedaj svoj socializem v praksi. Od njihove vlade je veliko odvisno, ali spozna delavstvo, da ima socializem boljše metode na razpolago, kot je bila boljševiska. Če dokažejo, da se izvrši prehod v socializem lahko mirno, progresivno, a vendar uspešno, si lahko pridobe zasluge za ves proletariat in za ves svet in lahko izbrišejo vse stare grehe.

—x—

V nemški ustavodajni skupščini je bil dosedanji kancelar Ebert izvoljen za predsednika republike. V skupščini imajo večinski socialisti relativno, nimajo pa absolutne večine. Po parlamentarnih načelih je sploh vsaka druga kakor koalicijska vlada nemogoče, ker nima nobena stranka sama absolutne večine. Po boljševiski metodi bi pač moralo biti drugače; maršina, ki ima dovolj korajže, bi morala enostavno gledati, da si osvoji vlado. Na Nemškem so spartakoveci poskusili to, ali pokazalo se je, da se ta metoda ne obnese povsod.

Pri volitvi predsednika je bilo oddanih 379 glasov. Od teh je odpadlo 277 na Eberta, 49 pa na grofa Posadowsky-Wehnerja. V novem kabinetu je sedem socialistov, trije demokrati in trije centristi. Socialisti imajo sicer večino, toda postavljeni bodo gotovo pred težke probleme, zakaj izvrševati socialistični program, četudi le minimalni, bo z meščanskim priyeskom precej velika umetnost. Vsekakor pa bo to za socializem nov eksperiment in veliko bo od tega odvisno, kako se posreči. Pred našimi očmi sta sedaj dva socialistična ekstrema v praksi; v Rusiji vlada skrajni radikalizem, na nemškem pa najzmernejša struja. Če nič drugega, imamo torej izvrstno šolo, in pridno študiranje obeh položajev in obojnega dela prihrani socialistom v drugih deželah lahko mnogo neplodnih poizkusov in nepotrebnih žrtev. Ta pouk je vreden več kakor zlata.

—x—

Homeričan smeh bi bil pozdravil človeka, ki bi se bil pred razmeroma kratkim časom drznil trditi, da postane Nemčija republika in da bo socialist njen prvi predsednik. Ali naša doba se nenavadno hitro razvija in hiperkonservativni ljudje, ki še vedno mislijo, da se svet lahko po sili zadrži na stopnji, ki jim ugaja, imajo dovolj razlogov, da se zamislijo. Nemčija, republika s socialističnim prezidentom in s pretežno socialistično vlado — to je zelo zgovorno znamenje časa in živ dokaz, da socializem maršira.

Ebert pripada sicer večinskim socialistom, o katerih smo tudi mi imeli povedati marsikatero kritično in tudi marsikatero bridko besedo. Toda zadnje volitve, ki so se očitno izvršile svobodno in brez pritiska, so dale tej frakciji večino in zoper to dejstvo ne opravi nobeno lamentiranje nič. Zakaj je nemško delavstvo tako glasovalo, je njegovo vprašanje. S svojimi glasovi je poklicalo večinske socialiste

na krmilo in zdaj je ne le njih pravica, ampak tudi njih dolžnost, da prevzamejo odgovornost za usodo naroda.

Sicer je pa treba priznati, da ni Ebert tako črn, kakor so navadno slikali večinske socialiste v Nemčiji vseporek. Oktobra 1917 se je v Wuertzburgu zelo odločno postavil za hiter sklep miru in proti avtokraciji, in v rajhstagu je tudi v kajzerjevih dneh naglašal pravico nemškega naroda, da si sam določi svojo usodo. Pri revolти zoper kajzerja je igral važno vlogo. Postal je nemški kancelar v najkritičnejšem času in ne mora se utajiti, da je v tem položaju pokazal mnogo spretnosti.

— x —

Po nekem londonskem poročilu je grof Spiridovič izjavil, da so boljševiki tekom svojega vledanja usmrtili tristo tisoč ruskih plemenitašev. Če so vsa poročila o boljševikih tako verjetna kakor to, tedaj se lahko pravi, da ni bilo v vseh milijonih let, kar je kaj življenja na zemlji, take fabrikacije laži, kakršna se je ustanovila za ruske zadeve. Z mnogimi boljševiškiimi metodami se prav nič ne strinjamo; ne mislimo, da so boljševiki angelji, verjamemo, da se je tekom revolucije izvršilo mnogo zločinov. To ni ruska ali boljševiška špecialiteta, ampak vsaka revolucija, ki sega nekoliko v globočino, spravi hudobne elemente na dan in z vsakim bojem za svobodo se spajajo zločinci. Ampak kar pripoveduje grof Spiridovič, je vendar malo predebelo. Če so boljševiki poklali tristetisoč aristokratov, tedaj bi moral gospod grof pojasniti, kako da je on ostal živ. Kajti sam bi bil moral priti na vrsto davno, preden bi bilo doseženo število, ki ga navaja, ker v vsej Rusiji sploh — ni tristetisoč plemenitašev. Povrh tega ne bi smel misliti, da so plebejci, katerim pripoveduje svojo historijo taki tepci, da si ne bi mogli napraviti nobenega pojma o številkah. Poklali tristetisoč ljudi, tudi če so le knezi in grofi, je vendar kaj družega, kakor pozobati trideset črešenj. Spiridovič pripada tistim, ki pravijo, da nimajo boljševiki zaslombe med ljudstvom. O tem bi mogel človek pač le tedaj kaj zanesljivega povedati, če bi se mogel prepričati na lastne oči. Toda recimo, da imajo boljševiki le malo pristašev. V tem slučaju bi bil moral vsak boljševik le klati in klati, da bi se bil dosegel tak rezultat. A tega si vendar ne bomo dali kar tako meni nič tebi nič dopovedati. Če bi pa vendar mogli verjeti, da se je izvršila taka potencirana bartolomejska noč, bi morali priti do zaključka, da je vsa Rusija boljševiška, izvzemši tistih tristetisoč pomorjenih aristokratov in grofa Spiridoviča. In tedaj bi se boljševikom kratkomalo morala priznati pravica, da vladajo, kakor najbolje znajo. Zaenkrat pa položimo grofov krik rajši med zalogo tistih tatarskih vesti, ki imajo očiten znak prerazgrete fantazije na sebi in počakamo, da dobí svet nekoliko jasnejšo in zanesljivejšo sliko o Rusiji. Za žalovanje za poklanimi aristokrati bo tedaj še časa dovolj.

— x —

Iz Pariza poročajo: Italijanska delegacija se je zedinila glede spomenice, ki jo predloži veliki petorici in katera vsebuje načrt, kaj se ima zgoditi z de-

želami ob Jadranu, ki so prej spadale k Avstriji. Italijanski memorandum bo objavljen šele potem, ko bodo jugoslovanski zastopniki zaslišani od petorice.

Jugoslovani so tudi sestavili spomenico, ki obsega šest alternativnih načrtov za poravnanje spora z Italijo. Po prvem načrtu ima Jugoslavija dobiti vse ozemlje na vzhodni strani Soče z Gorico, Trstom, Istro in vso Dalmacijo vred. V ostalih petih načrtih se pa zahteve stopnjema manjšajo tako, da v šestem načrtu ostane Jugoslaviji le še vzhodni del Istre Reka in Dalmacija brez Zadra.

Dr. Ante Trumbič, jugoslovanski minister zunanjih zadev in dr. Vesnić, srbski poslanik v Parizu, bosta zagovarjala načrte v njuni spomenici na tajni seji velike petorice, kadar pride italijansko-jugoslovanska zadeva na vrsto.

Italijanski delegatje so sklenili, da se ne bodo podali v debato z Jugoslovani na seji, vsaj za zdaj še ne, pač pa bodo predložili svojo spomenico in prepustili stvar zastopnikom Amerike, Francije in Anglije, da sami razsodijo, kdo ima prav.

„Le Populaire“, glasilo francoskih manjšinskih socialistov, čigar urednik je Jean Longuet, je naslovido na Pichona, ministra zunanjih zadev, štiri vprašanja, ki se glase:

1. Dali prizna ententa pravilo ruske revolucije, da sama odloči svojo usodo in hočejo li zavezniki takoj umakniti svoje čete iz Rusije ter odstraniti blokado.

2. Ali je konferenca na Prinčevih otokih namenjena le za organizirane skupine v Rusiji, ki zahtevajo narodno avtonomijo, ali velja tudi za tiste, ki se bojujejo za političen teritorij.

3. Ali se bo na ruski konferenci razpravljalo o mirovnem programu ruske sovjetske vlade, objavljenem zadnje dni decembra m. l., posebno kar se tiče dolgov, ki so bili narejeni za časa carja, predruženja mej in rudniških koncesij.

4. Dali mora ruska konferenca na vsak način biti na Prinčevih otokih, ki niso primerni za to stvar, ali bi bili zavezniki zadovoljni, da se sestanek vrši v kateri nevtralni državi, n. pr. na Švedskem ali Holandskem.

Pichon je omenil, da predloži vprašanja mirovni konferenci in pošlje odgovor, ki ga dobi od konference takoj Longuetu.

VAŽNO ZA NAROČNIKE!

Zakon zahteva, da mora vsak naročnik imeti list plačan v naprej. Ne na nas, temveč na vas je ležeče, če hočete imeti vse številke Proletarca. Vi imate na svojem naslovu v oklepaju številko, ki pomeni, do kdaj imate list plačan. Prihodna številka lista je (597) in če je Vaša številka na naslovu taka ali pa še manjša, tedaj takoj obnovite naročnino, ker smo drugače po zakonu prisiljeni, da Vam takoj ustavimo list.

ZASTOPNIKI PROLETARCA

COLORADO.

Pueblo: Louis Korošec, 308 Plum St.

INDIANA.

Clinton: J. Musar, Lock B. 449.

KANSAS.

Gross, Kans.: Frank Smerdu, box 53.
Mulberry: Mike Krulc, R. R. 2, box 38.

MINNESOTA.

Ely: John Teran, box 432.
Evleth: Jacob Ambrožič, 419 Pierce St.

OHIO.

Cleveland: Leo Poljšek, 6410 Varian Ave., N. E. Louis Pečenko.
Collinwood: Jos. F. Durn, F. Ivančič, Matt Petrovich, 14815 Hale Ave., John Zupane, 15707 Waterloo Rd., Jos. Skupek, 1107 E. 61st St.
Clemco: Nace Zlemberger, L. Box 12.
Barton in okolico: Frank Bregar, Barton, O.
Youngstown: John Petrič, box 680.

OKLAHOMA.

Red Oak: Joe Kogej, box 3.

PENNSYLVANIA.

Bradock: Thomas Petrovich, box 323.
Canonburg: John Keklich, box 276 in Jože Ambrožič, box 351.
Cenemaugh: Anton Gabrenja, Jerry Gorenc in Frank Podboj.
Dunle: Frank Kaucič, box 72.
Export: John Krauk, S. R. box 4.
Forest City in Vandling: Frank Ratale, box 685 in Anton Drasler, box 9.
Irwin: Andr. Bertel.
Irwin: Tony Kodrič, R. F. D. 3 — box 106.
Johnstown: Math. Gabrenja, R. F. D. 1, box 120.
Lloydell: Anton Grbec, box 35.
Morgan: J. Kvartič, box 453.
Meadowlands in okolico: Tony Semec, box 213.
Trafford: J. F. Bergant, L. Box 252.
W. Newton: Jos. Žorko, R. F. D. 3, box 50.
Wickhaven in okolico: Luka Kralj, box 68.
Willock: Jak. Miklaučič, L. Box 3.
Yukon: Anton Lavrič, b. 8.
W. Virginia.

Thomas: Frank Kocjan, box 272.

WASHINGTON.

Eodlyn: Mart. Smolnik, b. 935.

WISCONSIN.

Kenesha: Frank Zerovec, 18 Howland Ave.
Milwaukee: Joe Kraine, 369—1st ave. in Frank Poličnik, 306 — 1st Ave.
West Allis: Jacob Oblack, 432—54th Ave.

ILLINOIS.

Chicago: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Frank Zajc, 2639 W. 26th St.
Anton Putz, 5028 W. 25th Pl., Cicero, Ill.
Cicero: Frank Mrgole, 5028 W. 25. Pl.
Johnston City: John Slivnik, box 599.
La Salle: Venceł Obid, 438 Berlin St. in John Rogel, 427 Sterling St.
Lincoln: Joseph Tičar, 628 Wichita ave.
Livingston: Frank Krak, P. O.
Nokomis: John Krainz, box 242 in Frank Porenta, box 301.
Stanton: Anton Ansec, box 158.

Waukegan — North Chicago: Paul Paklay in Jerry Spacapan.

Ako želi kdo prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar in nabirati oglase, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za njegovo glasilo Proletarec.

Ako je ime kakega zastopnika izpuščano, naj se oglasi, pa bomo popravili imenik.

Koledar bomo pričeli razpošiljati kakor hitro pride iz tiskarne. To naj vzamejo na znanje vsi tisti, ki žele informacij radi "Am. družinskega koledarja". Vzrok zakasnitve so bili navedeni v zadnjih par izdajah tega lista.

Koledar stane 50c. Kdor ga še ni naročil, naj ne odlašaj. Imel bo zelo bogato vsebino in krasilo ga bo več lepih slik.

Naročniki lista in koledarja naj nam vselej, kadar se preselijo, sporoče njihov stari in novi naslov. To je potrebno radi reda in pa da boste list redno prejeli. Upravnistvo.

Kaj dela vojna z jugoslovanskimi deželami, odseva najstrašnejše v Dalmaciji. Leta 1910 je štela Dalmacija 650,000 prebivalcev. Porodov je bilo na leto 26,000, smrtnih slučajev 14,000. V času vojne se je število porodov znižalo za 50 odstotkov, število smrtnih slučajev je naraslo za 40 odstotkov. Dobe se kraji, kjer je padlo število porodov za 80 odstotkov, število smrtnih slučajev je naraslo celo za 100 do 200 odstotkov. V vaseh je slabše nego v mestih. Poprečno računano je bilo tekom vojne 52,555 manj porodov, smrtni slučajji pa so dosegli število 63,400. Tako izumira Dalmacija pod kruto vojno težo in nečloveškimi aprovizacijskimi razmerami.

Ako čitaš Proletarca, pa spo tedaj ga pokaži še tovarišu in mu se učiš ti. To bo duševni dobiček del, kar izveš ti in se naučil, česar ga priporoči, da bo tudi on to izve znaš, da je dober list in te zanima, zate in zanj.

ZANIMIV ČLANEK O NADZOROVANJU BANKE ZVANE "CLEARING HOUSE".

Kaj to pomeni za ljudstvo, če je banka pod nadzorstvom "Clearing House".

Vse banke, ki imajo zvezo s Chicago Clearing House, so podvržene strogemu nadzoru od uradnikov tega zavoda.

da. Pregledovanje računov in imetja se mora vršiti najmanj enkrat na leto. Izvodenci natančno preiščejo stanje vsake banke. Vso gotovino preštejejo, pregledajo vse note, varčvine, vknjižbe in druge vrednostne listine, se prepričajo o fondih, ki so naloženi v drugih bankah in pregledajo knjige in račune. Če najdejo izvodenci kake slabe ali dvomljive vrednostne listine, se te ne štejejo več kot imovina banke. Ako se je skrčila vrednost bančnega premoženja, mora banka kazati pravilno vrednost v svojih knjigah. Če banka drzno špekulira in se ji pride na sled, mora to takoj opustiti. Vse, kar je slabo, riskirano, se mora takoj odstraniti in nadomestiti z boljšim. Če vsega tega banka hitro ne popravi in stori, izgubi vse nadaljnje ugodnosti in pravice, ki jih uživajo banke, katere so združene v Clearing House.

Kedar se odzvejejo kaki banki te ugodnosti ali če ni sprejeta v Clearing House ima slednja za to dober vzrok. Na drugi strani pa je o banki, ki je članica te zveze, že to dovolj jasen dokaz, da ima dobro imovino, da je njen kredit dober in da vodi svoj denarni promet po predpisih, varno in sigurno. Načrt za nadzorovanje bank potem Clearing House je bil izdelan v Chicagu pred desetimi leti, od katerega časa naprej ni bankrotirala niti ena banka, ki je bila v zvezi s tem Clearing Housem. Ako je šlo na ali drugi banki slabo vsled panike ali vojske, so ji takoj priskočile na pomoč druge Clearing House banke in ji pomagale, dokler se niso povrnilo zopet normalne razmere. Ta Clearing House nadzorovalni načrt se je pokazal tako vreden, da so povsod, kjer koli se nabija kak Clearing House, sprejeli ta načrt.

American State Bank je v zvezi s tem Clearing Housem, je pod njegovim nadzorstvom in ima vse privilegije te banke, kateri poda vsako leto pet popolnih računov.

American State Bank pa je tudi pod državnim nadzorstvom in odda vsako leto pet detajliranih računov o stanju Banking Departmenta države Illinois.

Napravite NAŠO banko za VAŠO banko in Vaš denar bo varen in ga lahko dvignete, kedar ga želite.

Vprašajte za seznam naših First Gold hipotek. Kakor tudi seznam \$100.00 in \$500.00 zlatih hipoteknih bondov.

J. Stepina

predsednik.

AMERIŠKE DRŽAVNE BANKE
Blue Island Av., vogal Loomis in 18.

MILWAUKEE, WIS.

Seje slovenskega soc. kluba se vrševsak drugi in četrti petek v mesecu v *Illirija dvorani*''', 310—1st Ave. Ker so vedno važne stvari na dnevnem redu, zato Vas veže dolžnost, da pridete vsi na sejo. Pripeljite s sabo tovariše, ki se zanimajo za razredni boj in še niso v organizaciji.

Ant. Jeraj, tajnik,
495 Park Str.

RAD BI IZVEDEL,

kje se nahaja Joe Aubel, vodja tamburaškega zbora. Želim, da se oglasi na spodaj priobčeni naslov, za kar mu bom zelo hvaležen.

Math Matetich,
5607 No. 49th St.
Tacoma, Wash.

Najbolj občutljiva mučnost.

Spanje je način počitka, ki je neobhodno potreben za človeško telo. Bolj občutljive mučnosti ni kakor je ravno slabo spanje. Najhujša vrsta mučenja je bila svoječasno za onega, kateremu ni bilo dovoljeno spati in počivati. Želodčne neprilike večkrat povzročajo slabo spanje; v vseh takih slučajih je Trinerjevo ameriško grenko zdravilno vino najboljše od pomočnik. To zdravilo izčišča želodec in odpravlja vzroke želodčnih boleznih. Dobiva se v vseh lekarnah. Cena \$1.10. — Revmatizem, nevralgijo, hrbtobol, izpahki, okorele mišice zahtevajo tako zdravilo, ki gre bolečini do živega. Trinerjev Liniment se je v vseh takih slučajih izkazal za najboljše zdravilo. Tu je en slučaj izmed tisočerihi: "Waymart, Pa. 10. dec. 1918. Pošljite mi steklenico Trinerjevega Linimenta, ker mi isti veliko pomaga. Jessie Scubits." — Dobite ga v lekarnah po 35 in 65c, po pošti 45 in 75c. — Joseph Triner Company. 133—1343 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

(Adv.)

Slovenski delavec, ki hoče biti duševno tak, kakršen je telesno, kadar se je okopal, mora čitati "Proletarca" In kakor se je treba redno kopati, je treba tudi redno čitati.

Ali kašljate?

Nikar ne zanemarite, da ne bi takoj zdravili kašlja. Kašelji je simptom, ki zahteva takojšnjo pozornost. Potrebujete zdravilo, ki je dobro in učinkovito, na katero se morete zanesti. Poslušajte naš nasvet: vzemite

Severov Balsam za pljuča.

(Severa's Balsam for Lungs), ki je prijetno zdravilo za kašelji tako pri otrocih kot pri odraslih. Uspeh je izvrsten. Ozdravi šegentanje v grlu, omehča sluz, ter zdravilno in blagodejno vpliva na vnete dele. Berite, kar nam je Mr. Jos. Shranek, RFD. No. 3, Troy, Mo., pisal 29. decembra 1917:

"Pil sem nekaj mrzle vode in to mi je vdarilo na pljuča, v sled česar sem dobil suh kašelji, ki me je hotel zadaviti, kadarkoli sem pričel kašljati. Porabil sem poldrugo steklenico Severovega balzama za pljuča in kašelji je skoro popolnoma izginil. To je najboljše zdravilo za kašelji, katero se more dobiti za denar. Brez njega ne morem biti in ga imam vedno v svoji hiši".

Poskusite tudi vi! V kratkem se boste prepričali, da smo vam prav svetovali. Severov balzam za pljuča se mora jemati pri zdravljenju kašlja, hripavosti, bronhijalnega kašlja in pri srčnem kašljanju pri influenci.

Cena: 25 in 50 ct.

Severove tablete zoper prehlad.

(Severa's Cold and Grip Tablets) se priporočajo za zdravljenje prehlada, hripe, mrzlice in influence. Cena 30c.

Severovo Godhardsko olje

(Severa's Godhard Oil) je izvrstno mazilo, ki se uporablja pri trdih mišicah in sklopah ter pri bolečinah v prsni, ki so posledica prehlada in revmatizma. Cena 30 in 60c.

Severov Antiseptol

(Severa's Antiseptol) je izborno grgalno sredstvo za bolni vrat ali pri izgubi glasu vsled prehlada. Pri nosnem prehladu in nahodu se naj rabi kot nosno mazilo. Cena 35 centov.

Severov želodčni grenčec

(Severa's Stomach Bitters) se priporočajo kot tonika za slab želodec, posebno za slabe in stare ljudi. Daje dober tek. Cena 75c in \$1.50.

Severovo zdravilo za obisti in jetra

(Severa's Kidney and Liver Remedy) napravi dobro delo pri zdravljenju boleznih v ledicah in mehuru. Vzemite to zdravilo, ki vam odpravi bolečine v hrbtu. Cena 75c in \$1.25.

Severov Krvočistilec

(Severa's Blood Purifier) se mora jemati zgodaj spomladi, da očisti in ojači kri. Vstavi mozele in izpušča. Cena \$1.25.

Zahtevajte ta in druga Severova zdravila v vaši krajevni lekarni. Vsak lekarnar bo vesel, da vam bo mogel posrečiti ali pa naročiti zdravilo za vas. Ako ne morete dobiti Severovih zdravil v vašem kraju, pošljite naročilo skupno s potrebnim zneskom naravnost nam.

W. F. SEVERA CO.,

Cedar Rapids, Iowa

“ČAS”

je edina slovenska revija v Ameriki. “Čas” prinaša lepe povesti, koristne gospodarske in gospodinske nasvete, znanstvene zanimivosti, podučne in narodu potrebne razprave, mnogo mičnih slovenskih pesmic in poleg tega pa prinaša lepe in umetniške slike.

List shaja mesečno na 44 straneh in stane samo \$2.00 na leto, za pol leta \$1.00. Naroča se pri “Čas”, 2711 So. Millard Ave., Chicago, Ill., v Clevelandu in okolici pa na 6033 St. Clair ave.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Kašelj v Februarju

kakor kašelj v drugem času izgine hitro, ako se takoj pravilno zdravite. Nikdar vam ne bo žal zaupati v zdravilo, ki je bilo od leta 1881 priznано kot prijetno zdravilo proti kašlju. Njegovo ime je

Severa's

Balsam for Lungs

(Severov Balzam za Pljuča). Dobi se v vseh lekarnah. Kupite ga lahko kadar ga rabite. Dobro je pa da ga imate steklenico vedno v hiši. Zavarovanje je proti kašlju, prehladu, hripavosti in bolečine v grlu. Poskusite ga danes. Cena 25 in 50 centov.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Previdne gospodinjje

Imajo doma vedno eno steklenico Dr. Richterjevega

PAIN-EXPELLER

Zanesljivo sredstvo za vtrjenje pri revmatičnih bolečinah, prehladu, zavstavljenju itd.

Jedino pravi s varstveno znamko sidra

35c. in 65c. v lekarnah in naravnost od

F. AD. RICHTER & CO.

74-80 Washington Street, New York, N. Y

Delavec, ki ne čita svojega glasila, je nepopoln delavec. On je hlapec svojega gospodarja, nikdar pa in v nobenem oziru ne čam svoj gospod.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET

Tel. 1475

JOHNSTOWN, PA.

PAZITE IN HRANITE

Narodni izrek pravi: “Pazite na vaš beli denar za črne dneve.” To pomenja toliko kakor prvo pazite in hranite dokler ste še zdravi in mladi, da boste imeli nekaj za stara in onemogla leta.

Vsak človek mora paziti in hraniti, ke le to je edina pot, ki vas vodi v neodvisnost. Prvi dolar, ki ga date nastran, se lahko ceni kot temeljni kamen poslopja za katerim vsaki stremi. Dobro je vedno imeti na pametu narodni izrek ki pravi: “Zrno do zrna pogača: kamen na kamen palača”. Najtežje je početek ali brez početka ni nikdar ničesar. Zatorej priënite vlagati vaš denar še danes, ampak pazite, da ga nalagate v gotovo in varno banko. Z vlogo enega dolarja dobite vašo bančno knjižico.

Mi sprejemamo denar na hranilno vlogo in plačamo po 3% obresti od njega.

Pošiljamo denar v Italijo, Rusijo in Francosko.

Prodajemo prve posojilne mortgage (markeče) in dajemo v našem varne hranilne predale.

Sprejemo upise za parobrodno potovanje v staro domovino po vojni.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Kapital, vloge in prebitek znaša nad \$6,000,000.

Naivečia slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2116-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. :- :- :-

“PROLETAREC” se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike prejaete zastonj. :-

Vse delo garantirano.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni
in ranocelnik.

Zdravniška preiskava brezplačna — plačati je le zdravlilo. 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 pop.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicaga živeči bolniki naj pišejo slovensko.

CARL STROVER

Attorney at Law.

Zastopa na vseh sodiščih.

Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.
Št. sobe 1009.

133 W. Washington Street.
CHICAGO, ILLINOIS.
Telefon: Main 3989.

Ali veste za letovišče Martin Potokarja? Sededa. To je "VIL-LAGE INN" s prostornim vrtnom za izlete.

Vodnjak z studenčno vodo na Martinovi farmi je poznan po vsej okolici.

Ogden Ave., blizu cestne železniške postaje, Lyons, Ill. Telefonska številka 224 M.

LOUIS RABSEL.

SHAJALIŠČE SLOVENCEV.

NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS.
Telefon 1199.

MODERNA KNJIGOVESNICA.

Okusno, hitro in trpežno dela za privatnike in društva. Sprejemamo naročila tudi izven mesta.

Imamo moderne stroje. Nizke cene in poštena postrežba.

BRATJE HOLAN,

1638 Blue Island Ave.,

(Adv.) Chicago, Ill.

SLOVENC!

pristopajte k

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Naročite si dnevnik "Prosveta". List stane za celo leto \$4.00, pol leta pa \$2.00.

Vstanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave Chicago, Ill.

Največja slovenska zlatarska trgovina

FRANK ČERNE

6033 St. Clair Ave., : Cleveland, Ohio

Ure, verižice, prstane, broške, zaprstnice, medaljonske, itd. Popravljamo ure po nizki ceni.

Podružnica Columbia Gramofonov in gramofonskih plošč slovenskih in drugih. Se prodaja na mesečna odplačila.

Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno.

Najboljše blago.

Najnižje cene.

Zaupno zdravilo delá čudeže

Skoro že 30 let se Trinerjeva zdravila uspešno rabijo z največjim zaupanjem. A to tudi radi pravega vzroka, ker zaupnost izdelovatelja zasluži popolno zaupanje in čiščenje od strani številnih odjemalcev. Malo povišanje cen je sedanja potreba, da se ohrani zanesljiva vsebina izdelkov. Branilo smo se dolgo zoper draginjo na vseh številnih potrebščinah naših, a novi vojni davek nam je spodbil še zadnji steber in morali smo cene nekoliko povišati. Vsak prijatelj Trinerjevih lekov priznava brez ugovora, da v sedanjosti, ko moramo veliko več plačati za potrebščine, in tudi lekarja stane stvar več, ni bilo mogoče draginji v okom priti. Zato pa bo vrednost Trinerjevih lekov povrnila odjemalcem vse kar več plačajo za nje.

TRINERJEVO AMERIŠKO ZDRAVILNO GRENKO VINO

torej ima tako zaupanje in vspeh med svetom, ker učini, da bol zgubi svoje stališče. Izmed vseh bolezni jih je devetdeset odstotkov povzročenih in spočetih v žlodecu. Trinerjevo Zdravilno Grenko Vino očisti želodec in odstrani iz notranjščine drobovja vse nabrane nepotrebne in strupene snovi, ki so nekakšen brlog zlotvornih tvarin zavirajočih pravilno delovanje drobovja. Trinerjevi leki so prosti vsakovrstne nepotrebne mešanice in vsebujejo le potrebne zdravilne grenke koreninice ter krasno žareče rudače vino. V zadevi zabasnosti, neprebavnosti, glavobola, pol-glavobola, nervoznosti, navadne slabosti, kakor tudi v želočnih neprilikah, ki rade nadlegujejo ženske ob premembi žitja ali rudarje in druge delavce, ko delaje in vdihavajo plin, če rabite ta lek, boste našli v njem neprecenljivo vrednost. Dobite je v vseh lekarnah.

TRINERJEV LINIMENT

prodrere vselej v koren bolečine, zato pa je zlasti v slučaju protina, ali revmatizma, nevralgije, lumbago, otrpelosti gležnjev in drugih, najhitrejša in gotova pomoč. Jako je dobro tudi v zadevah odrgnin in oteklin itd., tudi za drgnjenje živcev in za mazanje po kopanju nog. Dobite je v vseh lekarnah.

TRINERJEV ANTIPUTRIN

je izvrstno in prav prijetno zdravilo za navažno rabo znotraj. Posebno za izpiranje grla in ust; istotako za čiščenje ran, izpuščajev in drugih kožnih otvorov. Dobi se v vseh lekarnah.

Najnovejše nagrade so dobila Trinerjeva zdravila na mednarodnih razstavah: Gold Medal—San Francisco 1915, Grand Prix—Panama 1916.

JOSEPH TRINER

MANUFACTURING CHEMIST

1333-1343 South Ashland Ave.

Chicago, Ill.